Marc Heyvaert

Zheng Manqing

ZHENG MANQING (CHENG MAN-CH'ING) WAS EEN BIJZONDER GETALENTEERD EN GEDREVEN MAN DIE ZIJN HELE LEVEN LANG HARD GEWERKT HEEFT EN HIERDOOR OOK HEEL WAT KON VERWEZENLIJKEN. HIJ STAAT BEKEND ALS EEN MEESTER IN VIJF KUNSTEN: SCHILDERKUNST, KALLIGRAFIE, DICHTKUNST, GENEESKUNDE EN KRIJGSKUNST. IN DE CHINESE TRADITIE WAS HET VOOR GELETTERDE MANNEN EEN STREVEN OM EEN MEESTER TE WORDEN IN DE DRIE GROTE KUNSTEN: KALLIGRAFIE, SCHILDERKUNST EN DICHTKUNST. DAT ZHENG MANQING ALGEMEEN BESCHOUWD WORDT ALS EEN MEESTER IN VIJF KUNSTEN IS EEN MANIER OM HEM TE EREN VOOR ZIJN UITZONDERLIJK TALENT EN PERSOONLIJKHEID.

Voor ons zal Zheng Manqing echter voor altijd verbonden blijven aan taijiquan omdat hij een grote rol speelde in de verspreiding ervan in het Westen. Er wordt ook beweerd dat hij de eerste, en voor lange tijd de enige, Chinees zou geweest zijn die het aandurfde om taijiquan te onderwijzen aan westerlingen onder het motto dat er geen geheimen zijn, maar dit is een overdrijving. Naarmate de Chinese diaspora groter werd, kwamen meer en meer westerlingen in contact met Chinese krijgskunsten en dus ook met taiji. Maar Zheng Manqing was in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw de leraar met de grootste impact en de meeste leerlingen in het Westen. Daarnaast publiceerde Zheng ook een aantal boeken over taiji die vrij snel in het Engels vertaald werden en gedurende lange tijd was dit voor het gros van de beoefenaars de enige bron met informatie over taijiquan.

Een jonge talentvolle kunstenaar en leraar

Zheng Manqing werd geboren op 29 juli 1902 in het dorp Yongjia in de provincie Zhejiang in het Keizerrijk China. Zijn eigenlijke voornaam was Yue. Het is pas veel later, rond zijn 40ste, dat hij de naam Manqing aannam. Daarnaast gebruikte hij ook nog andere namen en bijnamen, waarvan de bekendste Manran was, de naam waarmee hij heel wat schilderijen en kalligrafieën ondertekende. Manran betekent zoiets als volle of lange baard en Zheng Manqing begon deze naam te gebruiken toen hij ouder werd en zijn baard en bakkebaarden liet groeien.

Zheng was als kind zeer vinnig en speels en ook bijzonder intelligent. Zijn vader stierf toen hij nog zeer jong was en daardoor ontwikkelde hij een innige band met zijn moeder. Van haar leerde hij kalligrafie en poëzie. Hij was een snelle leerling omdat hij over een quasi fotografisch geheugen beschikte. Toen Zheng Manqing negen jaar oud was sloeg het noodlot toe: tijdens het spelen bij een vervallen oude muur viel er een steen op zijn hoofd en hij verloor het bewustzijn gedurende twee volle dagen. Toen Zheng weer bij zijn positieven kwam was hij zwak en verward. Men vreesde voor zijn leven maar dankzij de kruidenkennis van Zhou Minchi, een krijgskunstenaar uit de buurt, kwam hij er weer bovenop. Toch was Zheng Manqing hierna niet meer dezelfde lustige en leergierige jongen. Hij was verzwakt en futloos. Zijn moeder nam hem overal met zich mee, vaak ook naar de plaatselijke apotheek. Zijn moeder en zijn grootmoeder waren goed thuis in de traditionele Chinese geneeskunde en stelden zelf geneesmiddelen samen voor hun familie, vrienden en kennissen. Ze

probeerden de kleine Manqing er weer bovenop te krijgen maar echt succesvol waren hun pogingen niet. Gedurende deze tijd leerde Zheng echter zeer veel over de traditionele volksgeneeskunde. Een jaar na het ongeval ging Zheng Manqing in de leer bij Wang Xiangchan, een bekende schilder. Men dacht dat eenvoudige taken zoals pigmentpoeder vermalen en verwerken tot de gekleurde inkt voor de schilderijen van zijn meester, hem zouden helpen zijn levensenergie terug te vinden. Na een paar jaar begon deze aanpak ook vruchten af te werpen. Toen hij dertien was begon Zheng bijna obsessief te schilderen op elk stukje papier dat hij in handen kon krijgen. Hij schilderde dan een bloem, nu weer een blad of een vogel. Altijd kleine werkjes, op kleine stukjes papier vaak afkomstig van de verpakkingen van de kruiden die zijn grootmoeder kocht. Toen hij veertien was vroeg de vrouw van zijn meester hem een schilderij te maken met wisteria's[1] en dit werk was zo goed dat zijn meester - geheel volgens de traditie - de studio van Zheng een naam gaf, de Wisteria studio, en meteen ook de prijzen zette die hij voor zijn schilderijen kon vragen. Zheng Manqing was hierdoor ineens een onafhankelijk kunstenaar en met het verkopen van zijn kunst verdiende hij voldoende geld om zijn familie te onderhouden.

In deze periode kwam ook zijn liefde voor poëzie terug naar boven. Hij zocht het gezelschap op van een aantal bekende dichters in Hangzhou en toen hij achttien was trok hij naar Beijing. Daar raakte hij bevriend met nog meer dichters en hij maakte algauw deel uit van

Zheng Manqing was in de jaren 60 en 70 de leraar met de grootste impact en de meeste leerlingen in het Westen

een kring dichters die regelmatig gedichten publiceerden in de lokale kranten. Zijn reputatie groeide snel en in 1920 kreeg Zheng Manqing een leerstoel aangeboden aan Yu Wen universiteit in Beijing. Hij was toen nog geen 19 jaar oud. In 1922 nam hij ook een betrekking aan als leraar schilderkunst en kalligrafie aan de Academie voor Schone Kunsten in Beijing. Amper twee jaar later werd hij voorgedragen voor een leerstoel aan de prestigieuze Jinan universiteit in Shanghai en werd hij directeur van de afdeling schilderkunst van het Instituut voor Schone Kunsten van Shanghai.

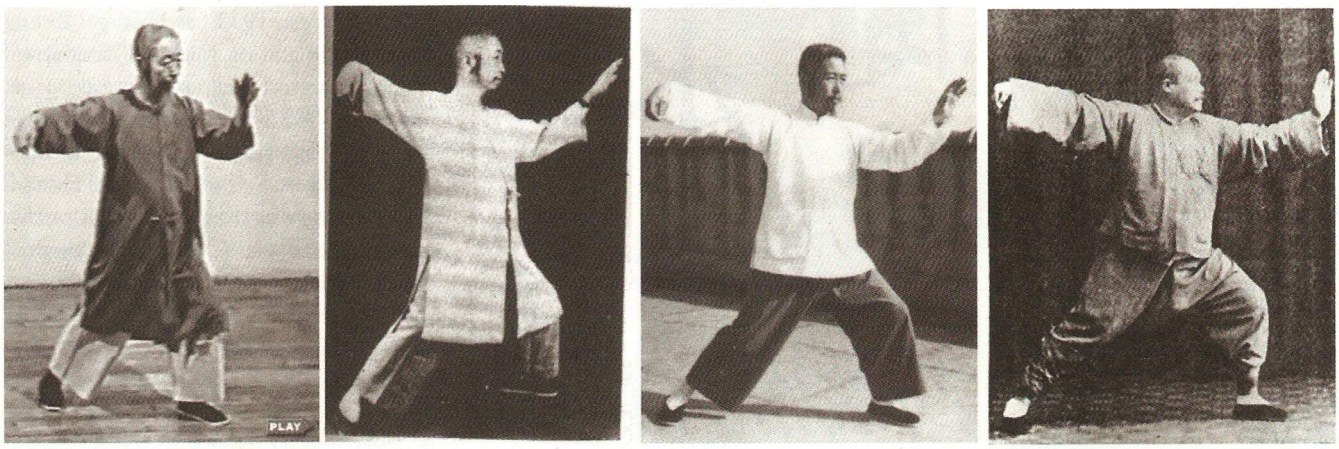

"Enkele zweep" met Zheng Manqing op film in het begin van de jaren 1970, op foto circa 1965, circa 1947 en ter vergelijking Yang Chengfu omstreeks 1933

Dokter in de Traditionele Chinese geneeskunde

Zheng Manqing was dankzij de kennis van zijn grootmoeder en zijn moeder erg goed vertrouwd met de traditionele Chinese volksremedies. Gedurende zijn jaren in Hangzhou en Beijing deed hij ook wat zijn moeder en grootmoeder heel hun leven hadden gedaan: hij onderzocht zijn vrienden wanneer deze ziek waren en schreef hen kruidenrecepten voor. Geneeskunde bleef op Zheng een grote aantrekkingskracht uitoefenen en hij besloot zich verder te verdiepen in de traditionele Chinese geneeskunde en ging in de leer bij een oude en zeer ervaren arts, Song You'an, wiens familie al negen generaties lang geneeskunde bedreef. Er is een verhaal dat vertelt hoe Zheng bij Song terecht kwam. Bij toeval zou Song een recept van Zheng Manqing onder ogen gekregen hebben en zou zeer geïntrigeerd geraakt zijn door de bijzondere samenstelling ervan. Toen hij te horen kreeg dat de schrijver van het recept amper 25 jaar oud was kon hij zijn oren maar moeilijk geloven en wou hij Zheng absoluut persoonlijk ontmoeten. Song You'an was toen al met pensioen, maar na zijn ontmoeting met Zheng Manqing startte hij zijn praktijk weer op en nam hij Zheng aan als leerjongen. Gedurende de volgende drie jaar werkten zij samen zodat Zheng Manqing een grote ervaring opdeed in het behandelen van zieken met de traditionele Chinese middelen.

Tijdens deze periode richtte Zheng Manqing ook de Associatie van Artsen in de Chinese Traditionele Geneeskunde op met als doel de bestaande kennis en technieken te formaliseren en te verspreiden.

Gered door taijiquan?

Tegen het einde van 1929 sticht Zheng Manqing in Shanghai samen met een aantal andere professoren en kunstenaars het College voor Chinese Kunst en Cultuur. Hij steekt daar al zijn energie in en

1 Wisteria sinensis, Chinese blauweregen

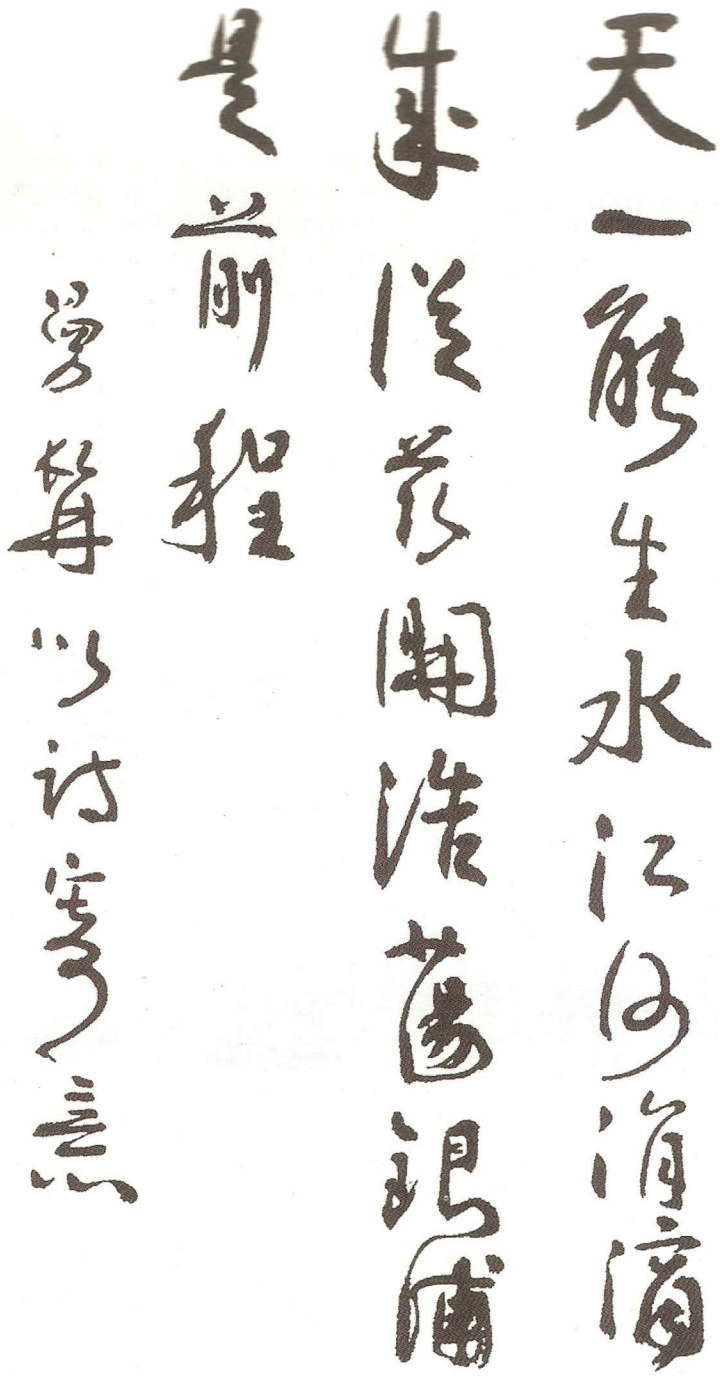

KALLIGRAFIE ZHENG MANQING

Hij deed veel ervaring op in het behandelen van zieken met de traditionele Chinese middelen

geeft er zelf ook les. Het resultaat van al dit harde werken, letterlijk dag en nacht, laat echter niet op zich wachten. Zheng Manqing had al jaren zwakke longen en hij moest vaak hoesten. Maar nu werd het erger, hij hoestte ook bloed op en hij leed ogenschijnlijk aan tbc. Tegen het einde van 1930 werd de situatie onhoudbaar en hij stopte met lesgeven. In die periode werd hij voorgesteld aan Yang Chengfu en vrienden suggereerden dat hij taijiquan zou gaan leren omdat dit hem beter en sterker zou maken. Zheng werd een leerling van Yang Chengfu tot aan diens dood in 1936. Zheng Manqing was naar alle waarschijnlijkheid ook de ghostwriter van het boek van Yang Chengfu uit 1934, *Taijiquan tiyong quanshu* (Essentie en toepassingen van taijiquan). Zheng werd gauw beter en na een aantal jaren oefenen genas hij helemaal. In 1932 besloot hij de Chinese Klassieken op een ernstige manier te bestuderen en hij trok naar de provincie Jiangsu om er drie jaar lang te studeren bij professor Qian Minshan, een bekende specialist in de Klassieken.

Na zijn studies bij professor Qian begon Zheng Manqing zelf ook taijiquan te onderwijzen. In die jaren reisde Zheng veel rond en door zijn grote fascinatie voor taijiquan zocht hij ook andere leraren op. Zo is bekend dat hij een tijdje les volgde bij Zhang Qingling, de man die beweerde de geheime familiestijl van de Yangs, de zogenaamde Yangjia Michuan te kennen. Van 1933 tot 1936 gaf Zheng les taijiquan aan de Militaire Acedemie. Daarna startte hij zijn eigen praktijk als dokter. In 1937 begon de Sino-Japanse oorlog en hij werd hij adviseur in militaire zaken voor de provincie Hunan. Daarna reisde hij mee met de nationalisten toen deze naar Chongqing in de provincie Sichuan trokken. Hij bleef er militairen trainen in taijiquan en ontwikkelde daarom ook een kortere vorm, zijn eigen routine met 37 posities.

In 1941 huwde Zheng en vanaf dan gebruikte hij ook de voornaam Manqing. Binnen de Nationalistische partij kreeg hij meer en meer aanzien en in 1946 maakte hij deel van het Nationaal Congres. Maar de Communistische partij van Mao Zedong rukt verder op, de overmacht wordt te groot en in 1949 ziet Zheng Manqing zich genoodzaakt om te emigreren naar Taiwan.

Taiwan en dan Amerika

Ook in Taiwan bleef Zheng actief als kunstenaar en arts. In feite was hij al een tijdje de persoonlijke arts van Jiang Jieshi (Chiang Kai-shek) de politieke en militaire leider van de nationalisten en in Taiwan werd hij ook de persoonlijke leraar schilderkunst van mevrouw Jiang, Song Meiling (Soong May-ling). Hij richtte in Taiwan het Shizhong centrum voor Chinees boksen op waar hij zijn eigen 37-vorm van de Yang-stijl onderwees. Daarnaast vervulde hij ook vele andere publieke functies en stichtte hij samen

met anderen verschillende kunstcentra. Hij werd ook benoemd tot professor in het nieuw opgerichte Centrum voor Chinese Cultuur. In Taiwan publiceerde hij ook vele boeken over kunst, kalligrafie en geneeskunde en ook het boek *Dertien verhandelingen over T'ai Chi Ch'uan* (Engelse titel: *Cheng's 13 Chapters of T'ai Chi Boxing*) waarvan het manuscript al een paar jaar klaar was.

In 1960 reist Zheng Manqing voor een eerste keer naar New York en in 1964 vestigde hij zich definitief in New York met zijn vrouw, twee zonen en drie dochters. Hij richt er het Shizhong Centrum voor Chinese Cultuur op en geeft taijiquan-lessen bij de New York T'ai Chi Association. Met de hulp van een kern van zes leerlingen, ook wel de 'big six' genoemd, opent hij in 1973 de Shizhong T'ai Chi School.

Gedurende de periode dat hij in Amerika verbleef reisde Zheng regelmatig naar Taiwan. In 1974 was hij een langere tijd afwezig omdat hij persoonlijk de drukproeven van zijn boek met commentaren op de Yi Jing wou nakijken en verbeteren. Dit was een omvangrijk werk van meer dan honderdduizend karakters maar ook toen het af was, leek Zheng niet gehaast om naar New York terug te keren. Hij bleef in Taipei hangen want ook daar had hij veel taijiquan leerlingen die zijn aandacht opeisten. Zheng Manqing dronk graag alcohol. Op een avond kreeg hij bezoek van een paar van zijn leerlingen die een fles hadden meegebracht. Er doet een verhaal de ronde dat deze alcohol slecht zou zijn geweest en dat Zheng Manqing er ziek van werd. Wat er ook van zij, tegen de avond voelde hij zich niet lekker en ging hij rusten. Een paar uur later bleek hij in zijn slaap overleden te zijn. Het was 26 maart 1975.

Bij het trainen van militairen in taijiquan ontwikkelde hij zijn kortere vorm, de routine met 37 posities

PIJNBOOM EN MAAN BEGROETEN DE OCHTEND

De taijiquan van Zheng Manqing: een aparte stijl of niet?

In de loop van de jaren verfijnde en veranderde Zheng Manqing de manier waarop hij taijiquan beoefende. Dit blijkt zeer duidelijk wanneer je de foto's uit zijn eerste boek over taijiquan, *Dertien verhandelingen over T'ai Chi Ch'uan* uit 1949, vergelijkt met foto's uit *Master Cheng's New Method of T'ai chi ch'uan Self-cultivation* uit 1966. In het eerste boek zijn de posities van Zheng nog zeer groot en open, terwijl ze in het tweede boek geëvolueerd zijn tot kleinere en meer ingetogen posities. We mogen natuurlijk niet vergeten dat in 1949 Zheng nog heel wat jonger was dan in 1966 en dat zijn taijiquan gewoon minder atletisch en minder fysiek geworden was. Je kan dit ook duidelijk zien op de video's van hem die begin jaren 1970 werden genomen en die je vrij gemakkelijk op Youtube terug kan vinden.

Zheng Manqing was sinds hij door de politieke omstandigheden in 1949 verplicht was uit te wijken naar Taiwan, volledig afgesneden van zijn taijiquan-bron en hij had zelfs in de jaren ervoor geen contact meer gehad met andere leerlingen van Yang Chengfu. Daarenboven had hij ook les gekregen van Zhang Qingling die vanuit zijn versie van de Yang-stijl, Yangjia michuan, andere accenten legde dan Yang Chengfu. Zheng leerde ook van zijn ervaring als lesgever en ging zo meer en meer eigen accenten leggen en zo ontstonden er verschillen met de traditionele Yang-stijl. Naar mijn aanvoelen zijn deze echter niet groot genoeg om te kunnen spreken van een eigen stijl. Overigens is het niet onbelangrijk dat ook Zheng zelf zich verzette tegen een onderscheid tussen zijn 37-vorm en traditionele Yang-stijl. Hij zag zijn 37-vorm gewoon als een verkorte versie van de traditionele lange vorm, handiger, gemakkelijker te onthouden, maar volgens dezelfde principes.
Maar als we dan toch de oefening willen maken om de verschillen te beschrijven komen we tot het volgende lijstje:
1. De 37-vorm elimineert het grootste deel van de herhalingen die in de traditionele lange vorm van Yang Chengfu voorkomen.
2. Je kan de 37-vorm lopen in een tiental minuten i.p.v. de twintig tot dertig minuten die je nodig hebt voor de traditionele lange vorm.
3. Zheng Manqing hechtte veel belang aan een open en ontspannen houding van de hand en de pols, waarbij hand en pols in één lijn blijven, de zogenaamde 'hand van het mooie meisje'. Bij Yang Chengfu staat de hand in een lichte hoek t.o.v. de pols, de zogenaamde 'zittende hand'.
4. Over het algemeen zijn de posities kleiner, meer gedrongen en minder open dan de posities van de traditionele Yang-stijl. Daardoor is de voet- en staptechniek soms anders dan bij Yang Chengfu.
5. Zheng Manqing legde zeer veel nadruk op het momentum in de bewegingen, waarbij je moet voelen hoe één beweging als een soort van slinger eerst uitslaat en dan terugkomt en zo de aanzet vormt voor de volgende beweging.

Met zes leerlingen, de 'big six', opent hij in 1973 de Shizhong T'ai Chi School in New York

Mijn eigen mening in deze discussie is dat de taiji van Zheng Manqing enkel een variant is op de traditionele Yang-stijl. In verband hiermee wil ik graag twee persoonlijke ervaringen aanhalen.

In 1986 werkte ik in London en elke donderdagavond volgde ik taiji-lessen in het Community Center van Hackney. Mijn eerste kennismaking met taijiquan was via de 37-vorm van Zheng Manqing en in elke les werd veel aandacht besteed aan de typische basisoefeningen van Zheng, nl. het links en rechts zwaaien met de armen ('the constant bear') en het naar voor en naar achter zwaaien met de armen terwijl je in boogstand staat. Beide oefeningen zijn typische oefeningen om het gevoel voor momentum aan te scherpen en om het middel en de liezen (yao en kua) te leren ontspannen. In 1987 trok ik weg uit London, ik trainde verder bij andere leraren, zowel externe gongfu als taijiquan, en nergens werden deze typische Zheng Manqing basisoefeningen gegeven. Maar vorig jaar, bij mijn leraar Zhao Youbin, de achter-achter neef van Yang Chengfu, kreeg ik een set van vijf oefeningen mee om de soepelheid van mijn bekken te vergroten en twee van deze oefeningen waren identiek aan de oefeningen die ik zoveel jaren terug in London leerde. Ik ben er dan ook van overtuigd dat deze momentum-oefeningen steeds deel hebben uitgemaakt van de Yang-traditie en dat ze in de Yang-familie altijd al deel uitmaakten van de basisoefeningen.

In april dit jaar was er in Xi'an een grote bijeenkomst met lezingen, seminaries en een competitie ter ere van de 110e verjaardag van Zhao Bin (overleden in 1999), de vader van mijn leraar Zhao Youbin. Zhao Bin wordt algemeen gezien als één van de drie opvolgers van Yang Chengfu in de Volksrepubliek China, samen met Yang Zhenji en Fu Zhongwen. Tijdens de demonstratie na de openingsceremonie voerde een groep Fransen de 37-vorm van Zheng Manqing uit. Nu is het zo dat Zheng Manqing door zijn connecties met de Nationalistische Partij in de Volksrepubliek al die jaren doodgezwegen werd en zeer weinig Chinezen kennen hem. Tijdens de presentatie van dit Franse team werd hij uitgebreid voorgesteld en expliciet vernoemd als een belangrijke meester van de Yang-stijl die behoorde tot de dizi van Yang Chengfu.